

Z ŻYCIA ARCHIWÓW, BIBLIOTEK I MUZEÓW

KS. STANISŁAW LIBROWSKI

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA ABMK ZA LATA 1958/59

O powstaniu Ośrodka ABMK oraz jego początkowej organizacji i działalności (lata 1955—1957) podano już w artykule wstępnym 1-go zeszytu niniejszego czasopisma (s. 10—17) zatytułowanym: *Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych*.

Po wyjeździe ks. mgr Eugeniusza Reczka TJ, pierwszego kierownika Ośrodka (będącego jednym z działów Biblioteki Uniwersyteckiej KUL), w końcu 1957 r. za granicę i jego zatrzymaniu się tamże na dłuższy czas, tymczasowe funkcje kierownika nowopowstałej instytucji pełnił z ramienia rektoratu KUL od 1 III 1958 mgr Witold Nowodworski, kustosz wspomnianej Biblioteki, po nim zaś przejął je w dniu 15 X 1958 ks. dr Stanisław Librowski, dyrektor Archiwum Diecezjalnego we Włocławku i wykładowca nauk pomocniczych historii na wydziale teologicznym KUL.

Obok zwykłej pracy z dziedziny naukowo-usługowej, wpływającej z tymczasowego statutu Ośrodka a podejmowanej w stosunku do zbiorów kościelnych, której jeszcze dotąd należycie nie rozwinięto, obaj p. o. kierownicy za najpilniejsze swoje zadanie uznali dwie sprawy: wydanie pierwszego zeszytu czasopisma *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* oraz opracowanie ostatecznych form organizacyjnych Ośrodka.

I tak 1-szy zeszyc czasopisma, do którego pewne przygotowania poczynił już ks. Reczek a posunął je naprzód p. Nowodworski, ukazał się w czasie kadencji prac w Ośrodku ks. Librowskiego w czerwcu 1959 r. Czasopismo to jest charakteru ogólnopolskiego, piszą w nim autorzy z całego kraju, odbierają je w całej Polsce. Pierwszy jego zeszyc spotkał się z uznaniem w kraju i za granicą i został szybko wyczerpany. Przy rozprowadzaniu czasopisma redakcja i administracja zmierzała do tego, aby ono znalazło się na pierwszym miejscu w ręku władz kościelnych (biskupów i wyższych przełożonych zakonnych), które decydują o zbiorach kościelnych, u zwierzchników państwowych wszystkich trzech dziedzin (archiwów, bibliotek i muzeów), w tych ośrodkach naukowych i naukowo-usługowych, które powinny lub mogą się danymi sprawami interesować, a więc w archiwach, bibliotekach i muzeach kościelnych (diecezjalnych i zakonnych: męskich i żeńskich) i państwowych na stopniu centralnym, wojewódzkim i terenowym, w seminariach duchownych oraz klasztorach o większej ilości kapłanów, w instytucjach i zakładach historycznych oraz historii państwa i prawa polskiego na uniwersytetach, jak wreszcie w wydziałach kultury czy w ręku konserwatorów wojewódzkich przy wojewódzkich radach narodowych. W ten sposób od samego początku czasopismo zostało racjonalnie i równomiernie rozprowadzone po całym kraju a nawet za granicą, co będzie kontynuowane przy następnych wysyikach. Z powodu ta-

kiego wytypowania odbiorców, dla zgłaszających się prenumeratorów prywatnych przydzielono tylko ok. 1/4 część całego nakładu.

Przeobrażenia organizacyjne, jakie Ośrodek przeszedł w roku akademickim 1958/59 wypowiedziały się głównie w ostatecznym zredagowaniu jego statutu i obsadzeniu wszystkich utworzonych w nim urzędów.

Zredagowany komisyjnie pod przewodnictwem ks. rektora dr Mariana Rechowicza statut (wydrukowany na początku tego zeszytu) został zatwierdzony 25 VI 1959 przez Senat Akademicki KUL i niezwłocznie wszedł w życie. Na mocy tego statutu Ośrodek został oddzielony od Biblioteki i zespolony bezpośrednio z Uniwersytetem jako międzywydziałowy zakład uniwersytecki o charakterze naukowym i usługowym. Jak też ze statutu wypływa, Ośrodek jest nie tylko instytucją wewnętrzną KUL ale również posiada zadania ogólnopolskie, przede wszystkim organizacyjno-metodyczne w stosunku do zbiorów kościelnych, czy nawet wykonywanie u nich prac, których pojedyncze zbiory nie byłyby w stanie same przeprowadzić (np. podjętej obecnie ogólnokrajowej inwentaryzacji rękopisów bibliotecznych).

Odtąd działalność Ośrodka ABMK zaczęła się rozwijać w trzech kierunkach: archiwalnym, którego referentem został ks. dr Stanisław Librowski, bibliotekarskim — z referentem mgr Witoldem Nowodworskim i muzealnym — z referentem ks. dr Władysławem Smoleniem, dyrektorem Muzeum Diecezjalnego w Tarnowie oraz kierownikiem katedry sztuki kościelnej na KUL. Dotychczasowy urząd kierownika Ośrodka został rozbitý na dwa. Funkcje jego wyższe zatrzymano dla dyrektora Ośrodka, którym został mianowany ks. doc. dr Józef Rybczyk, prorektor KUL, a niższe oddano sekretarzowi Ośrodka i te do końca 1959 r. pełnił ks. Librowski.

Dzięki zespoleniu Ośrodka ABMK z Uniwersytetem oraz objęciu w nim stanowisk przez profesorów i wykładowców KUL zostały podniesione na zewnątrz powaga i znaczenie Ośrodka. A dalej, dzięki temu, iż w Ośrodku pracują ludzie nie tylko z Lublina ale także z innych diecezji (Tarnów — Polska południowa, Włocławek — Polska północna), instytucja ta, zrodzona jednocześnie tak dla potrzeb KUL jak dla całego kraju, jeszcze bardziej nabrała charakteru ogólnopolskiego.

Po rozszerzeniu liczby stanowisk w Ośrodku w końcu grudnia 1959 r. oraz obsadzeniu ich przez rektorat KUL, Kierownictwo Ośrodka ABMK przy KUL przedstawia się następująco:

dyrektor — ks. doc. dr Józef Rybczyk prorektor KUL,

zast. dyr. dla sekcji archiwalnej — ks. dr Stanisław Librowski,

zast. dyr. dla sekcji bibliotekarskiej — o. dr Romuald Gustaw OFM,

zast. dyr. dla sekcji muzealnej — z. prof. kś. dr Władysław Smoleń,

zast. dyr. dla sekcji bibliograficznej — mgr Witold Nowodworski,

sekretarz generalny — ks. dr Bolesław Kumor,

sekretarz — mgr Helena Grabowska.